

NAMAZIN FARZLARI, VACİPLERİ VE SUNNETLERİ

ACELEYLE KILINAN NAMAZ, NAMAZ SAYILMAZ

"Biz mescidde iken bedevî kılıklı bir adam çıkageldi. Namaza durup, hafif bir şekilde yani rükunleri, tesbihleri kısa tutarak namaz kıldı. Sonra namazı tamamlayıp Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm)'a selam verdi: Efendimiz: "Üzerine olsun. Ancak git namaz kıl, sen namaz kılmadın!" buyurdu. Adam döndü (tekrar) namaz kılıp geldi, Resûlullah'a selam verdi. Aleyhissalâtu vesselâm selamına karşılık verdi ve: "Dön namaz kıl, zîra sen namaz kılmadın!" dedi. Adam bu şekilde iki veya üç sefer aynı şeyi yaptı, her seferinde Aleyhissalâtu vesselâm: "Dön namaz kıl, zîra sen namaz kılmadın!" dedi. Halk korktu ve namazı hafif kılan kimsenin namaz kılmamış sayılması herkese pek ağır geldi. Adam sonuncu sefer: "Ben bir insanım isabet de ederim, hata da yaparım. Bana (hatamı) göster, doğruyu öğret!" dedi. Aleyhissalâtu vesselâm: "Tamam. Namaza kalkınca önce Allah'ın sana emrettiği şekilde abdest al. Namaza duracağıın zaman tekbir al. Sonra ne kadar kolayına gelirse, o kadar Kur'ân oku. Arkasından rükûa varıp, mutmain [azaların yatışmış] oluncaya kadar dur. Sonra başını kaldırıp ayakta doğruluncaya kadar dur. Daha sonra, secdeye varıp mutmain oluncaya kadar kal. Sonra başını kaldırıp mutmain oluncaya kadar otur. Bunu namazın bütününde böylece yap, dedi. "İşte bu söylenenleri yaparsan namazını mükemmel kılmış olursun. Bundan bir şey eksik bırakırsan, namazını eksilttin demektir."

NAMAZIN FARZLARI

İlgili Ayet:

- Onlar gayba inanırlar, namazı dosdoğru kılarlar, kendilerine rızık olarak verdiğimizden de Allah yolunda harcarlar. (Bakara 3) Namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin. Kendiniz için her ne iyilik işlemiş olursanız, Allah katında onu bulursunuz. Şüphesiz Allah bütün yaptıklarınızı görür.” (Bakara 110)

İlgili Hadisler:

- Bir Müslüman, farz namazın vakti geldiğinde güzelce abdest alır, huşû içinde ve rükûunu da tam yaparak namazını kılar, büyük günah işlemedikçe, bu namaz önceki günahlarına kefâret olur. Bu her zaman böyledir. (Müslim, Tahâret 7)

Namazın farzları on ikidir. Bunların bir kısmı namazdan önce olup namaza hazırlık niteliğindedir. Bunlara "namazın şartları" denir. Bir kısmıda, namaza durunca yapılır ki bunlara da "namazın rükunları" denir.

**(Dışındaki) Namazın
Şartları:**

1. Hadesten Taharet
2. Necâsetten Taharet
3. Setrü'l Avret
4. İstikbâli Kible
5. Vakit
6. Niyet:

**(İçindeki) Namazın
Rükunları:**

1. İftitah Tekbiri
2. Kıyam
3. Kıraat
4. Rükû
5. Sücûd
6. Kade-i Âhire

(DIŞINDAKİ) NAMAZIN ŞARTLARI:

- 1. Hadesten Taharet: Gözle görülmeyen pisliklerden temizlenmektir. Bu abdest almak, gusletmek, bunların mümkün olmadığı zamanlarda teyemmüm etmekle olur.
- 2. Necâsetten Taharet: Gözle görülen pisliklerden temizlenmektir. Bu pislikler namaz kılan kimsenin vücudunda, elbisesinde, namaz kılacağı yerde olur.
- 3. Setr'l Avret: rtlmesi gereken yerlerin kapatılması demektir. Erkeklerde diz kapağı ile göbek arası, kadınlarda ise el, yüz ve ayak dışındaki her yerin örtülmesi gerekir. Namazın bir rknn eda edecek kadar bir zaman iÇinde örtülmesi gereken bir organın dörtte biri aŐılırsa namaz bozulur.

(İÇİNDEKİ) NAMAZIN RÜKUNLARI:

- 1. İftitah Tekbiri: namaza başlama tekbiridir. Niyetten sonra "Allahu Ekber" deyip eller yukarı kaldırılıp tekbir alınır.
- 2. Kıyam: Namazda ayakta durmaktır. Gücü yetenler ayakta, yetmeyenler ise gücünün yettiği şekilde namazlarını kılarlar.
- 3. Kıraat: Namazda Kur'ân okumak demektir. Kıraat kıyamdadır ve en az üç kısa ayet miktarı okunmalıdır.

NAMAZIN VACİPLERİ

- Namazların farzları olduğu gibi, bir kısım vacibleri de vardır. Bu vacibleri yerine getirmekle namazın farzları tamamlanıp noksanları giderilmiş olur. Farz olan bir şey terkedildiği zaman namaz fâsid (geçersiz) olur. Namazın vâciplerinden biri bilerek terkedildiği zaman namazı yeniden kılmak (iade), bilmeyerek (sehven) terkedildiği zaman ise sehiv secdesi yapmak lâzım gelir.

Namazın Vacipleri:

1. Namaza "Allahüekber" sözüyle başlamak.
2. Nafile ve vacip namazların her rek'atında, farz namazların ilk iki rek'atında Fâtiha sûresini okumak. Bu, çoğunluğa göre farzdır.
3. Farz namazların ilk iki rek'atında, vâcip ve nâfile namazların her rek'atında Fâtiha'dan sonra, Kur'an'dan kısa bir sûre veya buna denk düşecek bir veya birkaç âyet okumak (zamm-ı sûre), Fâtiha'ya bir küçük sûre veya en küçük sûreye denk üç kısa âyet ya da üç kısa âyete denk bir uzun âyet eklemek vâciptir (En küçük sûre Kevser sûresi [İnnâ a'taynâke'l-kevser]).
4. Farz olan kıraati ilk iki rek'atta yerine getirmek.
5. Fâtiha'yı, eklenecek sûreden önce okumak.

6. Tek başına namaz kılarken öğle ve ikindi namazları ile gündüz kılınan nâfile namazlarda gizli okumak (kırâat-i hafî yapmak). Gizli okumanın ölçüsü, sadece kendisinin duyabileceği kadar kısık bir sesle okumaktır. Sabah, akşam ve yatsı namazları ile gece kılacağı nâfile namazlarda kişi serbesttir; isterse sesli (cehrî), isterse hafî (alçak sesle) okuyabilir.

7. Cemaatle kılınan namazda imam, sabah namazı ile akşam ve yatsı namazlarının ilk iki rek'atında sesli okumalıdır. Cuma namazında, bayram namazlarında, cemaatle kılınan teravih namazında, teravihten sonra cemaatle kılınan vitir namazında da imam kıraati yüksek sesle yapar. İmam, öğle ve ikindi namazlarının bütün rek'atlarında, akşam namazının üçüncü ve yatsı namazının son iki rek'atında kıraati hafî yapar.

8. Secdede alın ile birlikte burnu da yere koymak.

9. Üç ve dört rek'atlı namazlarda ikinci rek'atın sonunda oturmak (ka'de-i ûlâ = ilk oturuş).

10. Namazların gerek ilk, gerekse son oturuşunda teşehhütte bulunmak, yani Tahiyât'ı okumak.

11. Namazın sonunda sağ ve sol tarafa selâm vermek "es-Selâmü aleyküm ve rahmetullah"

12. Farz olan fiillerin sırasına riayet etmek (kıyamdan sonra rükûa gitmek, iki secdeyi peş peşe yapmak gibi).

13. Farz olan fiili geciktirmemek. Meselâ, birinci oturuşta Tahiyât'ı okuduktan sonra, "Allahümme salli alâ Muhammed" diyecek kadar bir süre bekledikten sonra üçüncü rek'ata kalkılacak olursa farz geciktirilmiş sayılır ve sehiv secdesi gerekir.

14. Ramazan ve kurban bayramı namazlarının her iki rek'atında ilâve (zâit) üçer tekbir almak (bayram namazının ikinci rek'atında rükûa giderken tekbir almak da vâciptir. İkinci rek'atta getirilen ilâve tekbirler rükûdan hemen önce olduğu için bu rek'atta rükûa giderken alınan tekbir de vâcip sayılmıştır).

15. Sehiv secdesi yapılmasını gerektiren bir fiilde bulunulmuşsa sehiv secdesi yapmak. Sehiv secdesinden sonra selâm vermek de vâciptir.

17. Ta'dîl-i erkâna riayet etmek Ebû Yûsuf'a göre farz, Ebû Hanîfe ve Muhammed'e göre vâciptir.

18. Namazdayken secde âyeti okunmuşsa tilâvet secdesi yapmak

NAMAZIN SÜNNETLERİ

- Namazın sünnet ve âdâbının çoğu, namaz fiillerinin belli bir düzen ve intizam içinde yapılmasını ve yapılan fiillerin şeklen güzel görünmesini sağlamaya yöneliktir.

Namazın Sünnetleri:

1. İftitah tekbirini alırken ellerin yukarı kaldırılması ve bu esnada ellerin açık ve parmakların normal halleri üzere bulunması ve içlerinin kibleye yönelik tutulması. Erkekler ellerini kulaklarına, kadınlar göğüsleri hizasına kadar kaldırırılar. Bu hüküm kunut tekbiri ve bayram namazının ilâve tekbirleri için de geçerlidir. Ayrıca, imama uyan kişi (muktedî) iftitah tekbirini, imamın iftitahından çok sonraya bırakmamalıdır.
2. İftitah tekbirinin hemen ardından el bağlamak (itimat). Bunda önce elleri salıverip (irsâl) sonra bağlamak yoktur. Erkekler göbek altından ve kadınlar göğüs üstünden el bağlarlar. Sağ el sol elin üzerine konulur. Erkekler sağ elin serçe ve baş parmaklarını sol bileğin iki tarafından halka yaparlar. Kadınlar halka yapmayıp, sağ ellerini düz bir şekilde sol elleri üzerine koyarlar.
3. Kıyamda iken ayakların arasını dört parmak kadar açık bulundurmak.
4. Sübhâneke okumak, namaza Allah'ı bu şekilde överek, senâ ederek başlamak sünnettir. Bu bakımdan Sübhâneke birinci rek'atta iftitah tekbirinden (tahrîme) hemen sonra okunur.

5. Tek başına namaz kılan için sadece ilk rek'atta ve Sübhâneke'den sonra Eûzü billâhi mine'ş-şeytânî'r-racîm demek (teavvüz). Cemaatle namaz kılma durumunda sadece imam "eûzü..." çeker, imama uyan kişiler Sübhâneke'den sonra bir şey okumazlar.

6. Tek başına namaz kılan kişinin ve cemaatle namaz durumunda imamın, her rek'atın başında Fâtiha'dan önce besmele çekmesi. İmama uyan kişilerin besmele okuması gerekmez.

7. Sübhâneke'yi ve eûzü besmeleyi gizli okumak, Fâtiha'nın sonunda "âmin" demek. Fâtiha'yı okuyan da işiten de âmin der.

8. Rükûa varırken tekbir almak, yani Allahüekber demek.

9. Rükûda üç kere "Sübhâne rabbiye'l-azîm" demek.

10. Rükûdan doğrulurken "Semiallahü limen hamideh" demek (tesmî'). Bunu imam ve tek başına namaz kılan söyler; imama uyan kişi söylemez.

11. "Semiallahü limen hamideh" dedikten sonra, "Rabbenâ leke'l-hamd" veya "Allahümme rabbenâ leke'l-hamd" demek (tahmîd). Bunu tek başına namaz kılan ve imama uyanlar söyler.

12. Erkeklerin, rükû durumunda dizlerini dik ve arkalarını düz tutmaları, dizlerini elleriyle kavramaları, dizlerini tutarken ellerini açık bulundurmaları. Kadınlar ise ellerini dizleri üzerine koyarlar, dizlerini tutmaz ve parmaklarını ayırık bulundurmazlar. Dizlerini bükük ve arkalarını meyilli bulundururlar.

13. Rükûda başını aşağı, yukarı eğmeyip doğru tutmak.

14. Rükûdan doğrulup dik durmak (kavme). Bunun ta'dîl-i erkânın bir parçası olma ihtimaline binaen vâcip olduğu da söylenmektedir.

15. Rükûdan doğruluşta (rükû kavmesinde), bayram tekbirlerinin arasında elleri yana salıvermek (irsâl).

16. Secdeye varırken yere önce dizlerini, sonra ellerini, daha sonra yüzünü koymak ve secdeden kalkarken, secdeye varış sırasının tersini yapmak; secdeye varırken ve secdeden kalkarken "Allahüekber" demek.

17. İki secde arasında celse yapmak, yani kısa bir ara oturuşu yapmak. Bunun ta'dîl-i erkânın bir parçası olma ihtimaline binaen vâcip olduğu da söylenmektedir.

18. Secdelerde başını iki eli arasında yere koyup ellerini yüzünden uzak tutmamak ve parmaklar bitişik ve el ayası yere yapışık olmak.

19. Secdelerde üçer defa "Sübhâne rabbiye'l-a'lâ" demek.

20. Erkeklerin, secdede iken karnı uyluklardan, dirsekleri yanlarından ve kolları yerden uzak tutması. Kadınlar ise, secdede alçalıp kollarını yanlarına bitiştirir ve karnı uyluklarına yapıştırırlar.

21. Secde arası oturuşta (celse) ellerini uylukları üzerine koymak.

22. Gerek celsede gerek ka'dede, erkekler sol ayaklarını yere yayıp üzerine oturur ve sağ ayaklarını parmaklar kıbleye gelecek şekilde dikerler. Kadınlar ise ayaklarını sağ yanlarına yatık bir şekilde çıkarıp, öyle otururlar (teverrük).

23. Tahiyât'ın teşehhüdünde "lâ ilâhe" derken sağ elinin şahadet parmağını yukarı kaldırıp "illallâh" derken indirmek.

24. Tahiyât'ı gizli okumak.

25. Son oturuşta, Tahiyât'tan sonra salavat okumak.

26. Salavattan sonra dua etmek.

27. Selâm vermek